

Par resursu mobilizācijas plānu

Resursu mobilizācijas plāns

LIFE+ projekta „RĪGA PRET PLŪDIEM” ietvaros viena no sastāvdaļām ir Resursu mobilizācijas plāna izstrāde. Pētījums un analīze par iespējamiem finansēšanas avotiem pretplūdu aizsardzības pasākumu īstenošanai tika veikti Plūdu riska pārvaldības plāna izmaksu-ieguvumu analīzes ietvaros, kuru veica SIA „Baltkonsults”. Resursu mobilizācijas plānā sniegts pētījuma rezultātu apkopojums un galvenie secinājumi.

FINANSĒŠANAS AVOTI

Rīgas pilsētas pretplūdu pasākumu galvenie kapitālieguldījumu finansēšanas avoti ir sekojoši:

- Valsts un pašvaldību budžets;
- Ārējais finansējums (piemēram, ES fondi, citi finanšu instrumenti);
- Aizdevumi no ES vai citiem reģionāliem finanšu avotiem (piemēram, Pasaules Banka, Eiropas Investīciju banka).

Valsts un pašvaldības budžets

Latvijā neeksistē vienots valsts līmeņa pretplūdu pasākumu finanšu instruments, kā arī likumdošana neparedz sākotnējo pretplūdu pasākumu finansēšanu no valsts budžeta līdzekļiem. Valsts līmenī ir izstrādāta „Plūdu riska novērtēšanas un pārvaldības nacionālā programma 2008.-2015. gadam” (apstiprināta 20.12.2007 ar Ministru kabineta rīkojumu Nr.83), kurā citu starpā ir identificēti arī pretplūdu pasākumi un to aptuvenās izmaksas, par kuru īstenošanu ir atbildīga Rīgas pilsētas pašvaldība.

Likums „Par pašvaldībām” nosaka, ka pretplūdu pasākumu nodrošināšana ir viena no pašvaldības autonomajām funkcijām. Līdz ar to kā galvenais finansēšanas avots Rīgas pretplūdu pasākumu infrastruktūras izveidošanai un uzturēšanai ir minams Rīgas pilsētas pašvaldības budžets. Tas ir visdrošākais finansējuma avots, tomēr tai pat laikā arī visierobežotākais, jo no tā ir jāfinansē virkne pašvaldības galveno funkciju.

Finansējums no pašvaldības budžeta būs nepieciešams arī gadījumā, ja pretplūdu pasākumu infrastruktūras izveidei tiks piesaistīts ES finansējums.

Eiropas Savienības finansējums

2014.-2020.gada programmēšanas periodam vēl nav konkrēti zināmas aktivitātes, kuru ietvaros varētu tikt piesaistīts ES finansējums pretplūdu pasākumu infrastruktūras izveidei.

Lai Rīgas pilsētas pretplūdu pasākumu īstenošanu varētu virzīt līdzfinansēšanai no Kohēzijas politikas fondiem, pirmkārt, ir nepieciešams aktualizēt „Plūdu riska novērtēšanas un pārvaldības nacionālo programmu 2008.-2015. gadam”, pagarinot tās darbības termiņu līdz 2020.gadam un pārskatot programmas ietvaros īstenojamus pasākumus un to prioritātes.

Eiropas Komisijas vides programmas

Lai gan EK vides programmas iever dažādus pretplūdu pasākumus, tomēr pamatā šo finanšu instrumentu finansējums netiek paredzēts pretplūdu pasākumu sākotnējās infrastruktūras izveidei. Atsevišķos gadījumos atsevišķi finanšu instrumenti var tikt izmantoti atsevišķu infrastruktūras elementu izveidošanai, tomēr šādu aktivitāšu pamatmērķis nebūs pretplūdu infrastruktūra izveide:

Eiropas teritoriālās sadarbības programmas

Eiropas teritoriālās sadarbības programmas, kurās no teritoriālā aspekta ir attiecināmas uz Rīgas pilsētu un kuru ietvaros ir paredzētas aktivitātes publiskās infrastruktūras investīciju projektiem, ir sekojošas:

- Centrālā Baltijas jūras reģiona pārrobežu sadarbības programma INTERREG IVA;

- Igaunijas – Latvijas pārrobežu sadarbības programma;
- Baltijas jūras reģiona transnacionālās sadarbības programma;
- Latvijas – Igaunijas – Krievijas pārrobežu sadarbības programma (tiek īstenota Eiropas kaimiņattiecību un partnerības instrumenta (EKPI) ietvaros).

2007.-2013.gada plānošanas periodā vairs nav iespēju piesaistīt finansējumu publiskās infrastruktūras izveidei nevienā no iepriekš minētajām Eiropas teritoriālās sadarbības programmām.

Citi finansēšanas avoti

Rīgas pretplūdu pasākumu infrastruktūras izveidošanai kā viens no iespējamiem finansēšanas avotiem var tikt izskatīts aizdevums no ES vai citiem reģionāliem finanšu avotiem, piemēram, no Eiropas Investīciju bankas.

Noteikumi šādu aizdevumu saņemšanai un atmaksai tiek izskatīti atsevišķi atbilstoši katra konkrētā projekta apjomam un vajadzībām.

FINANSĒŠANAS MODEĻI

Tradicionālā finansēšana

Pretplūdu pasākumu īstenošana parasti tiek finansēta no valsts vai pašvaldību budžeta, kas veidojas no nodokļu maksājumiem (nekustamā īpašuma, tirdzniecības, ienākumu u.c.), citiem ieņēmumiem un valsts/pašvaldību ieņēmumu pārdales.

Maksājumi no pretplūdu pasākumu īstenošanas labuma guvējiem

Finansiālā līdzdalība no labuma guvējiem ir iespējama, pie nosacījuma, ka viņi apzinās ieguvumus (informatīvās kampaņas), un pēdējos gados arvien vairāk pretplūdu pasākumu finansēšanā tiek iesaistīta sabiedrība un parādās finansēšanas shēmu dažādība.

Publiskā un privātā partnerība (PPP)

Teorētiski Rīgas pilsētas pretplūdu pasākumi var tikt īstenoti kā PPP projekts(i), tomēr ņemot vērā, ka pretplūdu pasākumu apsaimniekošanas izmaksas ir salīdzinoši nelielas un arī apsaimniekošanai nepieciešamās kompetences ir salīdzinoši vienkāršas, no finanšu viedokļa izdevīgāk ir piemērot tradicionālo publisko iepirkumu, kas ir piemērotāks būvniecības projektiem ar nelielām apsaimniekošanas prasībām kā tas ir pretplūdu pasākumu gadījumā. Pasaulē PPP modeļi pretplūdu pasākumu finansēšanai tiek piemēroti salīdzinoši reti.

Finansēšanas modeļu piemērošana Rīgas pretplūdu pasākumu plāna īstenošanai

Katras teritorijas detalizētu finansēšanas plānu ir iespējams sagatavot tikai pēc tam, kad būs zināmi visu iespējamo finansēšanas avotu nosacījumi (t.sk. ES Kohēzijas politikas finansējuma nosacījumi 2014.-2020.gada programmēšanas periodam), kā arī pēc katras teritorijas padziļinātas izpētes, sagatavojot daudzkritēriju analīzi, kuras rezultātā var mainīties pretplūdu pasākumu risinājumu plāna prioritārā situācija, kā arī piemērojama finansēšanas modelis, piemēram, gadījumā, ja konkrētā teritorija pieder privātpersonai. Kamēr nav precīzi zināmi iespējamie finansēšanas avoti, izmaksu-ieguvumu analīzes rezultātā identificētos un pamatotos prioritāros pretplūdu pasākumus var īstenot tikai no pašvaldības vai valsts budžeta līdzekļiem.